

Tänavune aastateema – puutöö – paneb traditsioonidest johtuvalt rõhu meeste tööde poolele. Loodame, et saame selle aasta koostööprojektidest ka edaspidiseks kaasa rohkem mehi, kes jõuliselt toetavad kogu käsitöövaldkonna edasiliikumist. Puutöö ei ole aga ammu ainult meeste pärusmaa ja aastateema raames toimuvatel koolitustel ei ole ei loengupidajad ega õppijad kaugeltki ainult mehed. Käsitööliidu tegevusele on juba algusaastatelt peale ikka ette heidetud vähest tähelepanu meeste töödele ja traditsioonilisele materjalile – puidule. Loodame, et kokkuvõtteid tehes saame rääkida edukast konkursist *eesti-omapuud* ja teistest õnnestunud ettevõtmistest puutöö aastal.

Vaatamata madalseisule majanduses on rõõm tõdeda, et käsitöökoolituse vastu huvi kasvab. Töötutele mõeldud projekt *Käsitööga tööle* on oodatult edukas. Kindlasti on siin oma osa professionaalsetel koolitajatel, tugisükkudel ja ka projekti heal juhtimisel. Edu aluse loob aga kindlasti huvi käsitöö vastu. Sellel õppeaastal on taas hästi kaubaks läinud ka käsitööliidu juures toimunud praktilised kursused ja ajalehest võime lugeda mitmetest uutest algatustest ka suvekursuste raames. Rahvarõivaste valmistamise erinevatele kursustele on mõnikord rohkemgi soovijaid, kui koolitada jõuame. Tiptasemel valmistatud rahvarõivaid nägime kutseeksamil Tartus ja eksam

Aprillis lõi rahvakunstigaleriis laineid Muhu käsitööselti „Oad ja Eed“ vanade sukkade näitus „Aia alla vaadates“.

oli justkui pidupäev ka eksamineerijatele. Imetusväärne pühendumine! Rahvarõivateema võidukäigust räägib aga kindlalt seegi, et TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias koostatakse õppekava rahvarõivatundjate ja valmistajate kõrgtasemel koolitamiseks.

Veebruaris toimuv volikogu sunnib meid kiirustama eelmisele aastale joont alla tõmbama ja kokkuvõtteid tegema. Käsitööliidu aastaraamat võtab valdkonna tegemised kokku ja seda sirvides võime uhked olla, kuid ometi jääb süda kripeldama eelkõige sellepärast, et ikka käib kogu valdkonna käsitööpõllu harimine maakondades põhiliselt entusiasmist või paremal juhul mõne ajutise projekti toetusel. Kas Põhjamaades juurdunud ja kunagi ka meil toiminud käsitöökonsultantide süsteem jääbki pelgalt unistuseks?

Igal aastal Pärandihoidjaid välja kuulutades tõdeme, et küll oli õige valik. Nii seekordki - Eevi Astel ja Helgi

Põllo oma hindamatu panusega aineliise kultuuri varasalvedest väljatoomise eest ja Aldo Järvasoo kui särav interpret!

Käsitööliidule kuulutavad kevadet esimene kevadlaad Ida-Virumaal ja käsitööpäevad erinevates paikkondades. *Viru Nikerdaja* toimub sellel aastal juba XII korda ja XV käsitööpäevad on Muhu- ja Saaremaal. Siis tuleb suur suvi väga paljude traditsiooniliste ja uute ettevõtmistega.

Ärge siis unustage mõtlemast ja plaane seadmast käsitööaastale 2011. Ave Matsin, Anu Randmaa ja allakirjutanu osalevad Põhjamaade Käsitööliidu konverentsil Oslos ja toovad kolmeks aastaks käsitööliikumise juhendamise Eestisse.

Liivi Soova

Käsitööliidu juhatuses esimees

Õnnitleme!

Õnnitleme meie pikaagest kaastöötajat ja infolehe Teataja toimetajat

Maie Leetojat

Pärandihoidja 2009

Eevi Astel – Eesti Rahva Muuseumi peavarahoidja, Käsitöoliidu taasasutaja liige, pikaajaline rahvakultuuri hoidja ja propageerija. Helgi Põllo – Hiiu Muuseumi peavarahoidja, paikkondlike rahvakunstitraditsioonide alahoidja ja edasikandja. Aldo Järvisoo – moekunstnik, rahvuslike käsitöötraditsioonide särav kasutaja oma loomingus.

13. veebruaril toimus käsitöoliidu iga-aastane volikogu ja pärast seda juba 12- aastase traditsiooni kohaselt Pärandihoidja auhinna üleandmine ning pidulik vastuvõtt ja moeetendus Estonia talveaias.

Koosviibimist ilmestasid suurepäraseid etteasted praegustelt ja tulevastelt moeloojatelt, kes inspiratsiooniks kasutavad eesti rahvakultuuri ainelist pärandit.

Etendus algas ETV tütarlastekoori esinemisega Arne Saluveeri juhatusel. Esitati Veljo Tormise kantaati „Sampo tagumine“. Koori esinemisriided – triibuseelikute inspireeritud kleidid – oli disaininud vastne pärandihoidja Aldo Järvisoo.

Ka teine tiitli saaja Helgi Põllo näitas kahte Hiiu kasuka rekonstruktsiooni (pikk-kuub ja laikuub), mille olid teostanud materjalil Lembe Maria Sihvre ja Margit Sondberg.

Oma uut rahvuslikku triibulist rõivakollektsiooni esitles OÜ Kodukäsitöö. Eve Tiidolepp, kes on viimasel ajal ilmunud jõuliselt tegijate perre, näitas maalähedastes toonides viltjakke, mille

Pärandihoidjad 2009. Vasakult Helgi Põllo, Aldo Järvisoo, Eevi Astel

materjal pärineb autori oma lambakarja seljast. Esinejate seas olid ka EKA moeetendused, kelle semestri õppetöö tulemusena oli lähenemine rahvuslikule ainesele julge ja nooruslik.

Tuntuks headuses astus lavale Riina Tombergi lilleliste seelikute ja kootud kampsunite paraad.

Moeetendus lõppes Marilyn Sikkali linaste kleitidega, mille tutvustuseks rääkis autor, et rõivaesemed on sündinud vajadusest disainida endale ja pisiperele mõnusad linased kehakatted nii igapäevaseks kandmiseks kui ka pidulikuks puhuks.

Nüüd aga meie uutest pärandihoidjatest.

Pärandihoidja Eevi Astel on õppinud Tartu Ülikooli ajaloo-osakonnas, mille lõpetas 1962. aastal ajaloolase-etnograafina. Järgnes aastane töö Viljandi Muuseumis. 1963. aastast töötab Eevi Astel Eesti Rahva Muuseumis, algul koguhoidjana, siis fondide osakonna juhatajana, 1971. aastast peavarahoidjana ja 2002. aastast vanemkoguhoidjana.

Museoloogilises töös on tema hooleks olnud kogumistöö korraldamine, osavõtt sellest, kogutud materjalide vastuvõtmine, süstematiseerimine ja säilitamine. Ta on koostanud ise ja võtnud osa paljude näituste tegemisest oma muuseumis, Eestis ja välismaal.

Muuseumi töö kõrval on Eevi Astel kirjutanud ülevaateid ja artikleid muuseumi aastaraamatutes, milles on käsitletud Eesti Rahva Muuseumi ajalugu, tekstiilitöid, rahvakunsti ja rahvarõivaid.

Eraldi väljaannetena on ilmunud „Eesti rahvakunst 19. sajandil“ (1992), rahvakunstiaalbum „Eesti võõd“ (1998), „Taskud võõle, kotid kätte rahvariideid kandes“ (2006), „Õlest vakad ja karbid“ (2007).

Eevi Asteli töö on leidnud tunnustamist Kultuuriministeeriumi, Laulupeo Büroo, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu, Tartu linna poolt.

1984. aastal omistati talle Eesti NSV teenelise kultuuritegelase nimetus, 2006. aastal sai ta Jakob Hurda rahvuskultuuri auhinna.

Eeviga Asteli enda mäletamist mööda sattus ta käsitöoliidu juurde juba selle taasasutamise ajal 1992. aastal, mil kohe valiti ka juhatusel liikmeks. Tihe koostöö organisatsiooniga on kestnud siiani. Tänu Eevile on Eesti Rahva Muuseumi ja käsitöoliidu suhted olnud järjepidevad ja jätkusuutlikud. Oleme temalt saanud väärtuslikku nõu käsitöövaldkonna tegevuse paremaks korraldamiseks.

Pärandihoidja Helgi Põllo on pärit Hiiu maalt ning lõpetanud samuti Tartu Ülikooli ajaloolase-etnograafina ning ajaloo- ja ühiskonnateaduste õpetajana.

Alates 1979. aastast kuni tänaseni on ta olnud Hiiu Muuseumi teadur ja peavarahoidja,

Samuti on ta kauaaegne Suuremõisa tehnikumi (praegune Hiiu Ametikool) ühiskonnaõpetuse, etnograafia, omakultuuri ja giiditöö aluste õpetaja. Helgi praktiseerib ise Hiiu maalt giidina juba 1980. aastast.

Praegusel ajal on Helgi muu hulgas ka Tuuru koolituskeskuse omakultuuri õpetaja ja koolituskursuste koordinaator.

Nagu aktiivsetele inimestele kombeks, on Helgi ühiskondlik tegevus äärmiselt aktiivne. Nii on ta näiteks Eesti Muuseumiühingu juhatusel liige ja muuseumitöötajate täiendõppe korraldaja, ta kuulub Eesti

Vaimse Pärandi Nõukokku ja on rahvusvahelise projekti Kreeka-Austria-Rootsi-Eesti koordinaator, samuti programmi Saarte Kultuuripärand nõukogu liige ja ICOMi ICR nõukogu liige.

Kuni 1992. aastani oli Helgi Hiiu Maavolikogu kultuurikomisjoni esimees ja Kõrgessaare volikogu esimehe kt. kuni 2000. aastani. Ta kuulub MTÜ Hiiu Maateabekaitse juhatusse alates 2004. aastast.

Tema andunud tööd muuseumi ja pärandihoidmise vallas ning aktiivset kaasalöömist kodanikuühiskonnas on tunnustatud paljude riiklike autasudega: Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitali aastapremia 1997, Valgetähe orden 1996, Kodanikupäeva aumärk 2006, Aasta koolitaja (eripremia) 2009, Parim muuseumitöötaja 2009, Pärandihoidja 2009.

Helgi Põllo kirjutatud artiklite, brošüüride ja raamatute nimekiri on nii aukartustäratavalt pikk, et siinkohal peaks neid loetlema mitmel leheküljel.

Küsimus Helgi Põllole: Mis on käsitöö tähendus?

Helgi: „Käsitööst mõtlen ma ühest küljest kui millestki eksklusiivsest, erakordsest ja ilusast. See on kirg eriliste oskuste abil ja kaudu hoida tavapärasest erinevat arusaamist ajast, elust, tööst ning baasteadmistest. See on mu mõte tänasest päevast. Teisest küljest tähendab

dab käsitöö, eriti ajaloolises plaanis minu jaoks ka lihtsalt head kodust töötegemist, loomingu lähenemist igapäevaelule, vajaduse või probleemi lahendamist omaenese tarkuse ja käeliste oskuste varal. Minagi kasvasin üles kodus, kus käsitööd olid loomulikuks osaks elust. Isegi olen väikestviisi käsitööd teinud, rohkem tikkinud ja heegeldanud, kuid minu peamine huvi on olnud teada saada, mis eristab hiidlasi muudest eestlastest. Mis on olnud sinne ellujäämiskunst, meie põhitarkused ja kuidas meie täna saaksime neid hoida või taasluua. Olen tahtnud kõigi hiidlaste jaoks kätte tuua seda lihtsat ja väärikat mineviku-teadmist, mis annab kindlustunde ja tugeva aluse tulevikumõtete ja tegude jaoks ükskõik mis alal. Nagu vettevisatud kivi tekitab ringe, tunneb ka järjest suurem osa hiidlasi pärandirõõmu.”

Pärandihoidja Aldo Järvesoo on vaeldamatult Eesti moekonkursside lemmikdisainer – tal on õnnestunud võita rekordarv moevõistlusi, kaasa arvatud suurim tunnustus Kuldnõel 2008.

Rahvusliku teemaga on Aldo tegelenud põhjalikumalt neli viimast aastat. Tema rahvatraditsiooninaineliste rõivaste kollektsioonid on materjalide lihtsuses ja nüansirikuses suursugused. Aldo selgitab oma huvi rahvaloomingu vastu lihtsalt. Ta imestab, et käsitöölisesse suhtutakse üleolevalt, samal ajal kui kõrgmoe mõte selles ju ongi, et asjad tehakse käsitsi. Tema eeskujuna on positiivne ja märkimisväärne noorema põlvkonna arvamuste kujundamisel. Tänu tema loomingu leiab meie pärand tee väljapoole Eesti moelavasid.

Esitasime Aldole paar asjakohast küsimust, mille vastused aitavad avada tema uudishimulikku ja traditsioone väärtustavat natuuri.

Millal kuulsid esmakordselt käsitööliidust ja millised on sinu kokkupuutepunktid organisatsiooniga?

Aldo: „Olin liidust sõprade käest varemgi kuulnud aga tihedamalt hakkasin suhtlema paar-kolm aastat tagasi, kui tegin oma

Pidu Estonia talveaia. ETV tütarlastekoor Arne Saluveeri dirigeerimisel esitamas Veljo Tormise „Sampo tagumist“ Aldo Järvesoo disainitud imekaunites kostüümides, õlgu katmas haapsalu sallid.

esimese rahvuslikel ainetel moekollektsiooni „Folkcouture“. Nüüd asub mu enda ateljee Eesti Käsitöö Maja vastas ja jube hea on seal vahest nõu küsida ning lihtsalt inspiratsiooni saamiseks läbi astuda.”

Kuidas suhtud arvamusse, et mitmeid rahvuslikke motiive ja elemente on üleekspluateeritud. Näiteks näeb igal sammul seelikutriipe, arhailise tikandi motiivi, kaheksakandude, iga eesti mees kannab hoolimata päritolust mulgi kuube jne. Millest tuleneb nende elementide massiline populaarsus ja miks mõnda motiivi kasutatakse aina uuesti ja uuesti, hoolimata sellest, et pärandi hulgas veel lugematu arv huvitavaid?

Aldo: „Minu kogemuse põhjal on eestlastel ilusti „juured all“ – teatakse oma kodukanti ja väärtustatakse oma esivanemate pärandit.

Aga paar asja on tõesti väga popiks saanud teadmatuse tõttu. Väga vähe kirjandust on ilmunud rahvakultuurist, ning vahest ei leia minagi mõne kindla kihelkonna riietuse kohta sõnagi, piltidest rääkimata. Nii ongi kõige kindlam kindla peale välja minna ning kasutada kõigile teada kujundeid.

Mul endalgi on antikvariaadi ootejärjekorras 5 raamatut, mida ootan juba aasta.

Samas see ongi minu jaoks mängu võlu, et rahvakultuur on lõputu varaait, kus tasubki oodata ja uurida, et avastada midagi uut!”

Käsitööettevõtjad kohtuvad Haapsalus

III ettevõtlusfoorum toimub 9. oktoobril Haapsalu Kultuurikeskuses ja selle peakorraldaja on Läänemaa Käsitöölise Ühenduse eotsas Marju Heldemaga.

Seekordse foorumi põhiettekande Käsitööettevõtja vastutus ja panus valdkonna edendamiseks teeb Monika Järg, tekstiilikunstnik ja disainer, praktik-koolitaja, Eesti Tekstiilikunstnike Liidu esinaine, Eesti Disainerite Liidu juhatuse liige.

Kaasettekanded:

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, kui ettevõtjate ühendaja ja koolitaja. Liivi Soova, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu juhatuse esimees.

Käsitööettevõtlus Virumaal. Kersti Loite, Virumaa Kunsti ja Käsitöö Seltsi juht, II käsitööettevõtjate foorumi peakorraldaja.

Foorumi teises osas tutvustatakse käsitööettevõtlust Läänemaal. Saame teada, kuidas tegutseb Läänemaa loome- ja teravemajanduse klaster. Vaatluse all on ka käsitööharidus Läänemaal- TLÜ Kutsehariduskeskus ja TLÜ Haapsalu Kolledž. Meil on võimalus tutvuda kohalike ettevõtjatega, kuulata nende edulugusid, vaadata näitust ja teha sisseoste.

Ettevõtlusfoorumil antakse kätte aastaauhind **Parim käsitööettevõtja**.

Kultuuriministeriumi Vaimse Kultuuripärandi Nõukogu tööst

2009. aastal loodi Kultuuriministeriumi juurde Vaimse Kultuuripärandi Nõukogu, mille eesmärk on toetada UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni rakendamist Eestis. Mis siis peitub selle keerulise ja pika nimega konventsiooni taga ning millega on see meie rahvuslikule käsitööle hea?

Konventsiooni eesmärk on hoida ja väärtustada materiaalse kultuuri kõrval ka selle tabamatumat poolt. Ehk siis käsitöö puhul eelkõige oskusi ja sellega seotud traditsioone ning kombeid. Konventsiooniga soovitakse kaitsta elavaid kultuurinähtusi. Vaimse kultuuripärandi kaitse tähendab eelkõige selle elujõulisuse tagamist - väärtustamist ja püsivust elavas kasutuses. Vaimse kultuuripärandi konventsiooniga ühinedes võttis Eesti kohustuse koostada rahvuslik nimistu oma territooriumil leiduvast vaimsest kultuuripärandist. Nimistu, mis hõlmab muu hulgas teadmisi, oskusi, pärimuse kandjaid ja olulisi sündmusi, saab vaimse pärandi kaitsmise aluseks. Vastutus reaalse tegevuse koordineerimise eest on pandud Rahvakultuuri Keskusele ja selle kodulehelt leiab ka lähemat infot selle kohta, mis tehtud ja mis teoskil. Lisaks rahvuslikule nimistule on olemas rahvusvaheline kultuuripärandi esindusnimekirj, kuhu Eestist kuuluvad Seto leelo, Kihnu kultuuriruum ning Eesti, Läti ja Leedu laulu- ja tantsupeo traditsioon.

22. ja 23. veebruaril toimus Türi lähistel seminar, kus osalesid lisaks vaimse kultuuripärandi nõukogu liikmetele ka kultuuriministeriumi ja rahvakultuuri keskuse esindajad ning maakondlikud rahvakultuurispetsialistid. Koos arutati pärandi nimistu koostamise põhimõtteid ja tegevusplaani. Seminaril arutletule vaatamata on nimistu loomiseni pikk tee ees. Paljud küsimused on veel vastuseta.

Sellest olenemata kutsun lugejaid enda ümber ringi vaatama ja arutlema, millised on need päritud oskused, mis oma ainulaadsuses vääriksid esiletõstmist ja hoidmist. Nimistu koostamisel on oluline, et ettepanekud tuleks kogukondadelt ja siin on igapähele meist võimalus tõsta esile ning väärtustada meie olulisi oskusi ja traditsioone.

Ave Matsin,

ERKLi esindaja nõukogus

Esimene käsitööettevõtjate foorum toimus Setumaal oktoobris 2008.

Teine Virumaal Haljalas oktoobris 2009.

Esimese väikeettevõtja aastaauhinna sai Ulve Kangro ja see anti üle Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu juubeliaktusel Estonia kontserdisaalis veebruaris 2009.

Registreeru ja osale ettevõtlusfoorumil. Vaata täpsemat infot www.folkart.ee. Kirjuta info@folkart.ee või Marju.Heldema@hkhk.edu.ee

Puutööaasta esimese poole tegemistest

Aastateema 2010 on puutöö. Algust tehti selle tähistamisega juba läinud suvel. Teataja ilmumise ajaks on sellelgi aastal toimunud juba mitu puutööalast ettevõtmist ja tulemas on neid veelgi rohkem.

Aasta avasime käsitöögaleriis TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku puutöö osakonna näitusega „Puuastaring“.

26. veebruaril toimus koostöös ERMiga aastakonkursi *eesti-oma-puu* infopäev. Infopäeval sai kuulda etnograaf Madis Rennu loengut vanemast puutööst ja traditsioonilistest puutööriistadest. Vaike Reemann rääkis muuseumi kogudes olevatest küüpidest, mis olid algselt valmistatud ühest puust lükandkaanega karbikesed küünalde ja tahvlikrihvliite hoidmiseks. Küüvide eripäraks muude puust tarbesemete hulgas on rikkalik säklõikes dekoor, mille kirjadel on valmistajale tihti ka sügavam või rituaalne tähendus.

Õppepäeval külastasime ka ERMi püsinäitust, kus giid Jaanus Sillavere tutvustas puitesemete kollektsiooni ja puidurestaator Arvi Tragel ekspositsioonis olevaid ERMi töökojas valminud puidust esemete koopiaid. Pillirestaator Roland Suits näitas pille, mille valmistamisel on samuti kasutatud eestimaist puitu, ning tutvustas selle töötlemise iidseid oskusi.

Päeva võttis kokku Indrek Tirrul, kes näitas, kuidas teha säklõiget ning rääkis erinevate puuliikide kasutamisest rahvuslikus käsitöös. Loomulikult käsitlesime infopäeval ka konkursi juhendit puudutavaid küsimusi ning vaatasime slaidiprogrammi eelmise aasta konkursi võidutöödest. Suur tänu inspireeriva päeva eest ning korraldusliku abi eest ERMi näitustemaja giidmetoodikule Virve Tuubelile.

Lisaks avalikele üritustele valmib puutööaasta raames koostöös ERMiga küüvide valmistamise õpefilm. Võtted on operaator Maido Selgmäe juhtimisel peaaegu valmis ning jäänud on veel viimane filmimine maikuus ning montaaž. Küübi valmistab muuseumi fondis oleva eseme eeskujul kaamera ees meister Andres Koidu. Tegevust ilmestavad asjakohased intervjuud Hiiumaa muuseumi peavarahoidja Helgi Põlloga ning näitleja ja käsitöömeistri Anni Kreemiga. Filmi idee ja stsenaariumi autor on Vaike Reemann. Loodame filmi esitleda mardilaadal 2010.

15. mail on konkursi *eesti-oma-puu* tööde esitamise lõpptähtaeg. Käesoleva Teataja ilmumise ajaks on jäänud veel loe-

tud päevad konkursitööde vormistamiseks ja esitamiseks. Kiirustage!

26. mail kuulutatakse käsitöögaleriis võidutööde näitusel välja auhinna pälvijad. Näitus jääb avatuks kuni 14. juunini.

11.-13. juunil on juba teist korda Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia ning Eesti Haabjaseltsi traditsioonilise puutöö õppepäevad Karuskosel. Sel aastal toimub õpe programmi „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes 1.1.0603.08-0002“ raames.

Puupäevade põhieesmärgiks on populariseerida Eestis traditsiooniliselt meeskäsitöö valdkonda kuuluvaid ja kaduma hakkavaid käsitsi puidutöötlemise oskusi.

Õpipadasid juhendavad TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonna õppejõud ja üliõpilased ning teised oma valdkonna meistrid.

Programmis on tohutööd, ummiknõud, küüvide õõnestamine ühest puust, painutatud kerega vaka valmistamine ja haabja ehituse demonstratsioon. Korraldaja jätab endale õiguse programmi vastavalt vajadusele muuta või kohendada. Huvi õppepäevade vastu on olnud äärmiselt suur ja seetõttu on selleks korraks kõik kohad juba täidetud. Huvilistel tasub aga endast ikka märku anda, et võimalusel osaleda juba järgmisel samalaadisel ettevõtmisel või kandideerida viimase hetke äraütlejate kohtadele.

18. juunil avatakse Avinurmes Puiduaita. Huvilised saavad tutvuda uute ruumidega, kuhu on sisse seatud nii puutöökoda kui ka müügilett. Toimub laastutöö õpipäev. Ürituse programmi ja registreerimise tingimused leiata meie koduleheküljelt www.folkart.ee

Head jätkuvat puuaastat!

Volikogus räägitust

Käsitööliidu laiendatud volikogu toimus sellel aastal 13. veebruaril. Kohal olid 17 paikkonna esindajad, kokku 37 osalejat.

Juba neljandat korda valmis volikoguks spiraalköites käsitööliidu aastaraamat, mis koondab meie liidu, paikkondade ja alaliitude aruandeid, tegevusplaani ning lisadena meie trükiseid.

Olulisemat aastaaruandest

2009. aasta sai piduliku alguse käsitööliidu 80. aastapäeva aktusega Estonia kontserdisaalis koos aastaauhindade üleandmise ja moेतendusega.

Aasta suureks kordaminekuks saab pida-da teist käsitööettevõtluse foorumit Haljasal. Samuti mardilaadal esmakordselt toimunud käsitöö-ööd.

Alaliitude tegemistest oli olulisel kohal kangakudumise aastateema, mille peärituseks kujunes konverents Setumaal. Lisaks näitused, koolitused, infopäev. Eriti tegus on olnud Rahvarõiva MTÜ.

Edukaks kujunes ka käsitöökonkurss *eesti-oma-kiri* (õppepäevad, konkurss, näitus, kataloog).

Paikkondadest tuleb tõsta esile Jõgevamaad, kus loodi Jõgevamaa Käsitööühenduste Ümarlaud. XIV käsitööpäev oli Raplamaal.

Juhtatuse töö hinnati ühehäälselt heaks ja kinnitati aastaaruanne 2009.

Liikmemaksud otsustati jätta samale tasemele: paikkondade ühendustel 200 ja toe-tajaliikmetel 1000 krooni aastas.

Juhatus. Otsustati, et alates 2012. aastast moodustatakse käsitööliidu juhatus mitte isiku-, vaid institutsioonipõhiselt. Juhatusse hakkavad kuuluma esindajad järgmistest institutsioonidest: MTÜ Rahvarõivas, MTÜ Vaselised, alaliitude nõukoda, ERM, samuti paikkondade, käsitöövaldkonda õpetavate koolide ja koostööpartnerite esindaja. Praegune juhatus, kuhu lisandusid TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia ja alaliitude nõukoja esindaja, jätkab arengukava (2008 - 2011) täitmist.

Aruandeaastal 2010 - 2011 kuuluvad juhatusse Liivi Soova (esimees), Ulve Kangro, Kersti Loite, Ave Matsin, Kristina Rajando, Anu Randmaa, Lembe Maria Sihvre, Eeva Talts, Virve Tuubel, Liina Veskimägi-Ilside.

Tegevusplaani osas anti ülevaade 2010 puutööaastast ning XV käsitööpäevadest Muhu- ja Saaremaal. Juba praegu valmistub käsitööliit aga käsitööaastaks 2011, mil Eesti on Põhjamaade käsitööühenduse eesisujamaaks ning meie peateemaks on ehted.

Käsitööliidu, paikkondade ühenduste ja alaliitude aastaaruandega ning tegevusplaani aastaateks 2010 ja 2011 on võimalik tutvuda meie kodulehel www.folkart.ee.

KÄSITÖÖELUST SAARE- JA MUHUMAAL

„Elab saarel KadakMari, keset merd, ta ümber tallekari; kadakpõõsa juure all, käsitöö on sõbraks tal ...“

Need muhedad read olid osa sõnavõtust, millega Saaremaa Muuseumis avati üle aastate taas Saare- ja Muhumaa käsitöölise ülevaatenäitus. Kihelkondade kaupa on välja toodud tuntud tegijate ja avastamata talentide tööd, lisaks laste loomingut ja muuseumiväärtusega esemeid vanaemade veimevakast. Näituse peakorraldaja on MTÜ KadakMari.ee, keda koostööpartneritena on toetamas Rahvakultuurikeskus, Talupood, Kuressaare Ametikool, Tiina Jõgi ja Saaremaa Muuseum. Huvilised saavad näitust külastada mai lõpuni.

MTÜ KadakMari.ee ja selle eestvedaja Imbi Padar on võtnud oma südameasjaks ka muu käsitöölase koostegevuse elavdamise Saare- ja Muhumaal. Esimesed katsetused tehti aasta tagasi, kui kevade alguse puhul kutsuti Kaarmale kokku käsitööhingega inimesi. Neid sai terve saalitäis. Kuulati loengut taaskasutusest, vahetati ideid ja peeti ka tulevikuplaane. Tänavu toimus selline kohtumine Mustjalas ja sinna mahtusid nii näitus, folklooriansambli esinemine, rahvarõivaste tutvustus kui ka sukapaelte punumine. Aasta pärast saadakse kokku Lümandas. Sellised sündmused tutvustavad ja elavdavad ka käsitööelu valdades. Meie toimetamistest leiab nii juttu kui pilte internetist www.kadakma-

ri.ee Läbi aasta on toimunud erinevaid väiksemaid kursusi niidigraafikast süstikpitsini välja, aga ka näiteks koolituste sari „Rahvakunstist tänapäeva“. Meie käsitööettevõtjad osalesid ka ERKL-i korraldatud kursusel „Emotsionaalne müügikeskkond“.

Möödunud sügisel korraldas Saare Maavalitsus koostöös Kuressaare Linnavalitsusega konkursi „Saaremaa suveniir 2009“, kuhu laekus 43 tööd. Seegi näitab, et nii professionaalne kui ka hobikäsitöö pole saartel sugugi hääbumas. KadakMari tegemisi on nõu ja jõuga igati toetanud Saare Maavalitsus ja eelkõige maakonna rahvakultuurispetsialist Krista Lember. Koos algatati 2009. aasta lõpul konkurss parimate käsitöömeistrite leidmiseks. Välja anti elutöö auhind silmapaistva tegevuse eest Saare maakonna rahvuslike käsitöötraditsioonide hoidmisel ja edasiarendamisel (Maimu Pere), meistri auhind väga heade loomingulise ja tehnilise tasemega tööde eest (Jaana Järsk) ja noore meistri auhind lootustandvale noorele käsitöömeistrile (Teele Koel).

Aastalõpu jõululaadadest oli konkurentsitult parim Kuressaare Linna Pensionäride Ühenduse ja Saarte Turundusühingu korraldatud jõululaat. Oma kaupa müüsid meistrid ise ja neid oli palju, rääkimata külalastajatest. Tiptunnil sai kultuurikeskuse saalis

vaid serviti edasi liikuda. Laadal sai ka alguse idee kududa üks tõeliselt pikk ja lai kõlavöö, mis seoks mõtteliselt kõiki Saaremaa valdasid. Viie meetri pikkune vöö lõpetati nädal hiljem turupäeval Kuressaare keskklinnas.

Jaanuaris avati Kuressaare raegaleriis näitus Saaremaa rahvarõivastest „Saare kaudis naine“, kus oma töid näitasid rahvarõivaste valmistajad Jaana Järsk ja Marika Samlik. Veebruaris toimus juba traditsiooniline Lapimooride lapitööde näitus Kuressaare kultuurikeskuses. Märts oli meil ühiselt varem kokku lepitud maakondlikuks käsitöökuuks ja selle loogilise jätkuna toimuvad aprilli lõpus ülevabariigilised käsitööpäevad Muhus ja Saaremaal. Muhus kui rikkalike käsitöötraditsioonidega külalislakkel saarel on seekord käsitööpäevade raskuspunkt. Hellamaa Külakeskuse juhataja Tiina Jõgi on olnud kõigis käsitööüritustes oma meeskonnaga Muhumaa poolelt tõeline tugi. Praegugi on Hellamaa Külakeskuses avatud muhulaste käsitöönäitus.

Suvehooajaks avatakse taas käsitööde müügikohti ja KadakMari planeerib käsitööga seotud kahepäevast suvetuuri Abruka saarel. Koostegemised ja tugev toetus valdadest annavad lootust, et algatatud traditsioonilised üritused jätkuvad.

Kaie Keskküla

Tartu käsitööklubi 15

Tartu Käsitööklubi tähistas 15. tegevusaastat 26. märtsil Tartu Lauupeomuseumis ettekandepäeva ja näitusega.

Ettekande teema „Kunsti parameetrid käsitöös“ kasvas välja varasematest samale temaatikale keskendunud seminaridest. Anu Raua, Ave Matsini, Kadi Pajupuu, Kersti Loite ja Ulve Kangro arutlused pakkusid võrdlusmomente, improviseerisid kuulajaid ja ärgitasid ka harrastajaid enam mõtlema heatasemelisest käsitööst. Heameel oli kaasa- ja edasimõtletajana näha kultuuriakadeemia ja kõrgema kunstikooli tudengeid.

Tartu Käsitööklubi ettevõtmiste peamiseks eesmärgiks on konkursside, seminaride ning näituste vormis esemelise kunsti ja käsitöö kokkupuutepunktide tutvustamine. Nii ka tänavusel juubelinäitusel „Kunst – kunstikäsitöö – käsitöö“, kus oli esindatud nii kunstnike, käsitööõpetajate, käsitöömeistrite kui ka harrastajate looming.

Arvude keeles mahub Tartu Käsitööklubi 15 tegevusaastasse 36 suuremat ja väiksemat näitust; viis ERKL näitus-konkursside piirkondlikku eelvoorut; viis ettekandepäeva-seminari kunsti ja käsitöö teemadel; V üle-eestiliste käsitööpäevade korraldamine; DVD linna tuntumate vaibakudujate töövõtetest Tartu koolidele; info- ja õppepäevad, väljasõidud käsitööpäevadele jm., lisaks klubisised üritused.

Tiina Konsen, Tartu käsitööklubi tegevjuht

Valgamaal jagati taas hõbesõlgi

Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskseksi tänuüritusel tunnustati maakonna tublimaid pärandihoidjaid, rahvakunsti edendajaid. Seekord osutusid hõbesõle vääriliseks Otepää ja Karula valla naised.

Hõbesõle ja Valgamaa rahvakultuuri elutööpreemia pälvivis Tiiu Maasik - pedagoogimetoodik, teeneline õpetaja, käsitöömeister. Aastakümneid on ta olnud käsitöö- ja kunstiopetaja mitmes koolis, kaemat aega Otepää gümnaasiumis. Hinnatav on Tiiu Maasiku koostatud mahukas õppematerjalide ja kavandite kogu. Tema enda loominguliseks on ikka olnud rahvakunst, mida ta oskuslikult seob tänapäevaga. Rahvuslike käsitöötraditsioonide alalhoidmise eest tunnustati Tiiu Maasikut 2005.a. ka ERKL Pärandihoidja auhinnaga.

Rahvatantsu valdkonnas sai tunnustuse osaliseks Otepää gümnaasiumi õpetaja **Kaire Ojavee**.

Rahvamuusika edendamise eest pälvis auhinna muusikaõpetaja **Lille Tali**.

Käsitöömeistri auhinna sai **Virve Niilisk** Karulast. Tema on pärimuskul-

Pärandihoidja sõle saanud: Kaire Ojavee (rahvatants), Virve Niilisk (käsitöö), Kalev Härk Valgamaa maavanema kohustes, Lille Tali (rahvamuusika), Oliivia Till (noor tegija) pisipojaga.

tuuri õpikodade perenaine, on edukalt osalenud mitmetel käsitöökonkurssidel ja on ka tunnustatud rahvariiete valmistaja.

Lootustandva **noore käsitöömeistri** sõle vääriliseks peeti teistki Karula naist **Oliivia Tilli**, kes edendab villalammaste kasvatamist ja kodumaise hea lambavilla kasutamist.

Samal pidulikul pärastlõunal tunnustati ka konkursil *eesti-oma-kiri* edukalt esinenud valgamaalasi. Esimese koha sellel konkursil võitis Andres Oreškn, auhinnalisele kohale tulid ka Olivia Till, Kaili Preismann ja Lilian Feiberg.

I poolaasta rahvakunstigaleriis

Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriisse on tänavu planeeritud 23 näitust. Näha saab nii autorite individuaalloomingu kui ka paikkondlike ühenduste tegemisi ning planeeritud on ka kaks rahvusvahelist näitust.

2010. aasta esimestel päevadel lõppes **Kristina Rajando** näitus „**Läks nahka**”, kus autor tutvustas traditsioonilise nahaparkimise saladusi. Väljapanek oli emotsionaalne ja kujunduslikult väljapeetud tervik taaselustamiseks seda kaduma hakkavat oskust.

Avalöögi puutööaastale andsid TÜ Viljandi rahvusliku ehituse eriala üliõpilased näitusega „**Puuastaring**”. Näitusel demonstreeriti osakonna õppeprotsessi nii pildis kui materjalis. Oma materjalidega toetasid ettevõtmist Eesti Haabja Selts ja Rahvusliku Ehituse Selts. Väljapanekul sai uudistada õppeülesandena valminud kaevurakkeid, ühepuupaati ja puutööriistu. Kahjuks ei mahtunud Tallinna ekspositsiooni ruumi kitsikuse tõttu näitusega kaasaskäiv kokkupandav saun. Külalisena esines näitusel ka soome kunstnik Juha Korhonen, kes on juba mitmeid aastaid Eestis jälginud haabjate valmistamist ning sellest inspireerituna loonud pildiseeria haabjavalmistamise protsessist. Näitus rändas Tallinnast edasi Eesti Rahva Muuseumi näitustesaali.

Huvitava väljapaneku tegid kahasse **MTÜ Rahvarõivas** ja **OÜ Kodukäsitöö**.

Näitusel olid detsembris kutsetunnistuse saanud rahvarõivameistrite detailideni uuritud ning tõeliselt hoole ja armastusega valmistatud rahvarõivakomplektid Setumaalt, Laiuselt, Palamuselt, Äksist ja Koerust.

Näituse teise poole moodustasid OÜ Kodukäsitöö poolt valmistatud rahvarõivaainelised rõivad. Tekkis harmooniline tervik uusloomingu ja traditsiooni vahel.

Märtsi esimeses pooles sai näha tuntud headuses **Seto Käsitüü Kogo ühisnäitust**.

Eksponeeritud olid **Kadri Visseli** kangastelgedel kootud seinavaibad, **Margit Melilase** rahvarõivad, **Väraska Käsitüüseltsi** Kirävüü suurrätid ja vööd, **Signe Kriguli** keeraamika ning **Evar Riitsaare** setoteemalised tapeedid.

Kevad algas **Eve Sisa** isikunäitusega. Näitusel eksponeeritud tööd olid omas laadis innovaatilised, kuna autor kasutab rõivaste valmistamiseks tavatut materjalide ja tehnikate kooslust: taaskasutatavaid materjale ja lapitehnikat, mille värviüleminekute paljusus toob esile ning rõhutab rahvusliku lilltikandi tonaalsuse intensiivsust. Eve Sisa rõivakollektsioon koosnes 15 komplektist, muu hulgas korsetid - 2005. aasta konkursi *estli-keha-kate* võidutööd.

Kevad jätkub paikkondade tutvustusega. Teist aastat järjest on külas Muhu käsitööselt „**Oad ja Eed**” näitusega „**Aia alla vaadates**”. Käesoleva loo kirjutamise ajal aprillis on galeriis väljas suur kollektsioon silmkoe-

Seto Käsitüü Kogo kevadine ülevaatenäitus rahvakunstigaleriis. Siiditruuki tehnikas tapeedid (autor Evar Riitsaar)

muustrilisi Muhu sukki, aga ka avalikkusele vähem tuntud tikitud sukki. Nagu eelmiselgi aastal saab näituse ajal osta saarenaiste tänapäevast näputööd. Muhulased annavad teatepulga edasi **Virumaa Kunsti ja Käsitöö Seltsile**, kes esitab ülevaate paikkonna käsitöö hetkeseisust.

Pungade puhkemise aegu esinevad meie galeriis **Tallinna niplajad**, kes on aastaid koos käinud Kristiina Halbergi juhendamisel.

Maikus esineb Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu kutsel rahvakunstigaleriis harukordse väljapanekuga - käsitöös valmistatud **etnograafiliste nukkudega - Poola Rahvakultuuri ja Käsitöö Ühendus**. Näitus on väga oluline rahvusvaheliste suhete arendamise ja hoidmise seisukohalt. Nii Eesti kui Poola kuuluvad Euroopa Rahvakunsti- ja Käsitööföderatsiooni. Nukunäitus paneb aluse vastastikuse koostöö kokkuleppele, mille

Detail seto mustriga tapeedist, samalt näitusest

tulemusena jõuab peatselt ka Eesti käsitöömeistrite loomet tutvustav väljapanek Poola.

Nimetatud nukukogu on kollektioneeritud Poola erinevatest regioonidest ning selle kaudu saab hea ülevaate piirkondlikest eripäradest poola rahvakunstis.

Näitustekalendri poolaasta lõpeb tekstiilikunstnik **Keret Altpere** isikunäitusega ja juba traditsiooniks saanud käsitööliidu aastakonkursi võidutööde väljapanekuga.

Liisa Tomasberg,

käsitöögalerii näituste korraldaja

NIPINURK

Torn

Selle mänguasja tegin kunagi oma lastele. Osutus aga väga populaarseks ja hiljem sai sarnaseid torne tehtud ka tuttavatele lastele kingituseks.

Töö käik.

1. Vaata, kas sinu majapidamises on mõni ümmargune pulk. Seda asendab ka pliats, vana pintslivars või kooritud oks.
2. Nüüd pead leidma leitud ümarpulga läbimõõduga ja suurema läbimõõduga puurid.
3. Otsi puuridast erineva läbimõõduga oksid ja sae üks tornitais rattaid.
4. Alus võib olla kõige suurem ratas või ka lauajupike. Alusele puuri pulga läbimõõduga ühesuurune auk. Sinna liimi pulk.
5. Kõikidele ratastele puuri auk pulgast mõni millimeter suurema läbimõõduga.

Nüüd võid torni kokku panna.

Torni valmistamise aeg sõltub saagimise oskusest ja torni suurusest. Pakun, et 30 min. läheb vast ikka aega, kuid kõik ei pruugi ka paari päevaga sellega hakkama saada.

Kui oled kasutanud täiesti tooreid, kuivamata oksid, siis toimi järgmiselt: Peale torni valmimist paki see hoolega kas jõupaberisse või mitme kihiga ajalehtede sisse. Lase kuivada mitte liiga sooja kohas ega ka mitte päikese käes vähemalt nädal. Siis ei tohiks rattad lõhki lüüa.

Nipi idee, töö kirjelduse ja fotol oleva näidise autor **Mari Viik**.

Ehtekojad aastal 2011

Käsitööaasta 2011. teemaks on valitud ehe ehe. Selle projekti ühisettevõtmine on käsitööliidu taastegutsemise aja suurimaid. Kutsume kõiki huvilisi juba sellel aastal kaasa lööma ehtekodade ettevalmistamisel Eestimaa eri paikades.

Ehtekodade projekti **I etapp, koolinoorte ehtekojad** toimuvad koostöös Eesti Käsitööõpetajate Seltsi AITA ning Laulu- ja Tantsupeo SA-ga. Ehtekojad tegutsevad kevad-talvel 2011 samaaegselt koolinoorte tantsu- ja laulupeo ettevalmistusega maakondades (koolides, huvikoolides, rahvamajades jne.). Koolinoorte ehtekojad kulmineeruvad **käsitöötelgis lauluväljakul** tantsu- ja laulupeo ajal.

Meie sooviks on, et eestlane näeks rahvakultuuri osana laulu- ja tantsuradistiooni kõrval ka ainelist kultuuri. Ehtekodades saavad koolinoored valmistada endale nii rahvarõivaste kui rahvuslike rõivastega sobivaid ehteid. Loodame, et käsitööõpetajate ja -meistrite abiga ehitakse ennast seekord peole tulekul kaunimaks kui kunagi varem.

Projekti **II etapp on ehtekojad maakondades 22. oktoobril 2011**. Sealsetes ehtekodades tegutsevad meistrikojad, kus õpetatakse valmistama helmeid, kette, paelu, linte, peakatteid, aksessuaare jpm.. Võimalusel peetakse loenguid, esitletakse rahvuslikku käsitööd filmide, demonstratsioonide ja meistriklasside kaudu. Maakondades korraldatakse samaaegselt ka näitusi, kus tutvustatakse paikkonnale omaseid rahvarõivaid ja nende juurde kuuluvaid ehteid ning lisandeid. Lõppnäitus on Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis novembrikuus ja suur ehtekoda mardilaadal, kus osalevad ka meistrid mujalt Euroopast.

Veel enne suurt suve ootame käsitööliitu õppematerjale rahvarõivaste ja rahvuslike rõivaste juurde sobilike ehte ning lisandite (paelad, linnid, helmed, prossid, kotid, vestid jpm.) **valmistamiseks.**

Käsitööliitu esitatud õppematerjalid saadame septembris käsitööõpetajatele abiks ja inspiratsiooniks oma õppematerjali koostamisel ning parematest töödest anname välja raamatu, mida esitleme mardilaadal.

Õppematerjal peaks mahtuma formaadile A4 ning sisaldama pilti valmis ehtest, vajaminevate materjalide loendit ja tegemisõpetust. Vt. lisatud Anu Randmaa näidist.

LINASED EHTED
Anu Randmaa

Väikese tikandiga roos

Vaja:

Linase riide riba (nt 5 x 30 cm)

Iirisniite, sukanõela

Niiti, nõela, kääre, nõõpnõelu

Ehtenõela või haaknõela

Helmes, nõõp või

muu sobiv lisand

Töö käik:

- Murra kangariba pikemat külge pidi pooleks ja vajuta laua äärel murdejoon sisse.
- Tõmba murdejoonest u. 0,5 cm kaugusel üks niit sukanõela abil välja.
Tõmba välja ka teine niit eelmisest 4-5 lõnga serva poolt.
- Pane kangaribast veidi pikem iirisniit nõela taha ja tiki mööda väljatõmmatud niidi joont eelpisterida. (Lõngu lugema ega mõõtma ei pea). Tiki ka teine rida, kasuta soovi korral teist värvi niiti.
- Nüüd kinnita kokkumurtud kangariba nõõpnõeltega ja lõika otsad kumeraks (vt. joonist).
- Pane tavaline õmblusniit kahekordselt nõela taha. Jälgi, et niit jääks kangaribast pikem. Tee sõlm ja aja niit jällegi eelpistes 1 cm kaugusel lõigatud servadest kahekordse riide sisse.
- Tõmba riie krookesse ja hakka teda rulli keerama (kihid jäävad üksteise alla). Kinnita keerud pahemalt poolelt kinnituspistetega. Viimane ots keera veidi kahekorra ja kinnita servadest pistetega õmblusvarude peale (vt. väikest fotot).
- Vii nõel läbi lille paremale poole südamikü keskelle ja kinnita sinna helmes, nõõp või muu sobiv kaunistus.
- Vii nõel uuesti töö alla ja kinnita sama niidiga kohe ka ehte- või haaknõel.

Informatsiooni ehtekodade projekti kohta saab käsitööliidust või meie paikkondlikelt kordinaatoritelt:

1. Harjumaa Erge Loorits, 525 2220, erge@kose.ee
2. Hiiumaa Margit Kääramees, 52 44 820, margit@hiiumaa.ee
3. Ida-Virumaa Anne Uttendorf, 33 64 772, anne.uttendorf@gmail.com
4. Jõgevamaa Katre Arula, 5513147, katre.arula@mail.ee
5. Järvamaa Imbi Karu, 56 956 639, imbi.karu@mail.ee
6. Läänemaa Marju Heldema, 56 158 119, marju.heldema@hkhk.edu.ee
7. Lääne-Virumaa Kersti Loite, 32 41 587, kersti.loite@mail.ee
8. Põlvamaa Ulve Kangro, 55 34051, ulvekangro@hotmail.com
9. Pärnumaa Herdis Elmend, 55 36 321, herdiselmend@hotmail.com
10. Raplamaa Ivi Sark, 51 28 931, ivi.sark@mail.ee
11. Saaremaa Tiina Jõgi, 51 63 773, tiina.jogi.003@mail.ee
12. Tartumaa Virve Tuubel, 56 204 979, virve@erm.ee
13. Tallinn Lembe Maria Sihvre, lembe@etnotuba.ee
14. Valgamaa Marge Tadolder, 56 466 720, annmlt@hotmail.com
15. Viljandimaa Leida Mägi, 5290617, rahvakunst@hotmail.com
16. Võrumaa Marika Sepp, 51928199, sepamari@gmail.com

ALALIITUDE INFO

❖ MTÜ Rahvarõivas

Eelmise lehe ilmumisest on möödas juba hulk aega. Nii sügis kui ka talv on seljataha jäänud. Ent üks meie alaliidu tähtsündmus jääb veel eelmisesse aastanumbrisse. Nimelt toimus 11. detsembril Eesti Rahva Muuseumi Näituste Majas eksam rahvakunsti ja käsitöö meistritele tekstiili alal. **Rahvarõivameistri tunnustust taotlesid** ja esitasid hindamiseks oma töid viis naist:

Piia Rand - Äksi naise ja neiu, Koeru mehe ja poisikese rahvarõivakomplektid.

Pille Arold - Palamuse naise, mehe ja poisikese rahvarõivakomplektid.

Sirje Ots - Setu naise, mehe ja poisikese rahvarõivakomplektid, lisaks hulganisti endakootud kangaid.

Lea Narits - Laiuse naise, Laiuse mehe sarterkuuega komplekti ja tütarlapse rahvarõivakomplektid.

Janne Vaabla - Laiuse naise, mehe ja poisi rahvarõivakomplektid.

Kõigile neile omistati rahvarõivameistri IV tase ja anti vastav kutsetunnistus. Järgmine eksam on kavas käesoleva aasta detsembris. Veebruaris oli Eesti Käsitöö Maja galeriis näitus **Rahvarõivas ja rahvuslik rõivas**. Näha sai rahvarõivakomplekte ja üksikeseid ning neist inspireeritud rahvuslikke rõivaid.

Suure osa näitusest moodustasid ka kutsetunnistuse saanud rahvarõivameistrite tööd. Alates eelmise aasta juulikuust oleme tegelema eesti rahvarõivaid ja kõike sellega seonduvat kajastava veebilehe koostamisega. Oktoobris sai valmis põhi ning hakkasime sisestama rahvarõivaste kohta olemasolevat materjali. Avaldatav informatsioon on etnograafide poolt kontrollitud või siis valminud ekstra selle lehe jaoks. Kasutatud on ka rahvarõivakoolide lõputöid ja meistrieksami töid, vastavad viited on kirjutiste juures toodud.

Praeguseks on lehekülj avalik, aadress on www.folkart.ee/rahvarõivad. Ent töö rahvarõivaste kirjelduste ja fotode sisestamisega kestab pidevalt edasi. Töö käigus on selgunud juba ka mitmeid puudusi, mis ootavad edaspidi kõrvaldamist.

Lisaks rahvarõivaste osale hakkab leht vahendama usaldusväärsete meistrite ja materjalipakkujate, samuti rahvuslikel ainetel valmistatud rõivaste tootjate kontakte. Infot saab ka rahvarõiva nõuandekojade koolituste kohta. Järgmise õppeaasta koolitustele võib registreeruda loodetavasti juba sellelt lehelt. Uus teema on rahvarõivaste taaskasutus ning ootame uudiseid rahvarõivateemaliste ettevõtmiste kohta kõigist paikkondadest.

Rahvarõivalaager toimub ka eeloleval suvel, seekord 29. juulist 1. augustini. Veel ei ole täpselt selge, millises mahus laager tuleb, informatsioon ilmub kodulehele niipea, kui projektide rahastamine on kindel.

Ja lõpuks – selle aasta rahvarõiva infopäev on 15. oktoobril.

Anu Randmaa

❖ Mänguasjameistrid

Mööda Eestimaad rändab ringi suur mänguasjanäitus „KooSmäng“. Aasta lõpus oli see Pihkvas ja Viljandis Kondase Keskuses. Sealt reisisid nukud edasi Pärnusse. Nüüd pakuvad nad taas kohvleid ja lähevad Valka. Ja sealt.....kõik kutsed on teretunud! Eksponeeritud on väga erinevatest materjalidest ja erinevas käekirjas teostatud nukulooming 23 kunstnikult.

Tänapäeval on üle maailma loodud nukuja mängukarude kunstnike omamaiseid ja rahvusvahelisi ühinguid, stuudioid, koole ja galeriisid. Ilmuvad spetsiaalsed ajakirjad, korraldatakse näitusi, konkursse ning oksjoneid. Eestis tegutsevatel nukutegijatel oma organisatsiooni veel ei ole, kuigi Tartu Mänguasjamuuseumi abil on koos käidud nii Eestis kui tutvustatud oma töid välismaal, korraldatud nii ühis- kui isikunäitusi. Mõned nukukunstnikud on koondunud Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu mänguasjameistrite alaliitu. Enamasti tegelevad nad nukuloominguga oma põhitöö kõrvalt, vaid üksikud teevad nukke igapäevaselt.

Ühishäälsete „KooSmäng“ on korraldanud ja kujundanud Tartu Mänguasjamuuseumi töötaja kunstnik Mare Hunt.

MIS ON NUKK? Nukukunstnikud tervest maailmast püüavad sellele küsimusele vastust leida. Seda otsides valmistavad nad realistlikke, abstraktseid, naiivseid või sürrealistlikke nukuinterpreatsioone. Nukke, mida nad loovad oma näo või käe järgi. Kunstnikunuku eripära seisneb ainukordsuses. Tavaliselt teeb kunstnik korraga vaid ühe nuku ja sellest on raske koopiat teha. Vahel harva luuakse vormid, millesse saab valada rohkem kui ühe nuku kehaosasid. Sel juhul antakse välja limiteeritud seeriaid. Nukukunstnikud kasutavad oma loomingu nii traditsioonilisi materjale, nagu riidet, vaha, puud, keraamikat, portselani, pabermassi, plastmassi, voolimismasse kui ka ebatavalisi ja veidraid materjale: metalli, puu- ja juurvilju, merekarpe, kive, tarbeesemeid, jahu, martsipani jms. Tavaliselt, kuid mitte alati on kunstnikunukud peenelt välja töödeldud, üllatades vaatlejat nii filigraansete näojoonte kui imeväikeste riidedetailidega. Kunstnikunuku olemus ei peitu ainult tema kehas, vaid ka riidevoldites ja aksessuaaride filigraansuses. Eesti nukutegijate looming on sündinud peamiselt soovist teha oma lastele poemänguasjadest eristuvaid „hingestatud“ mänguasju või kingitusi täiskasvanud sõpradele. Ja iga uus näitusekoht toob kaasa uusi tegijaid - nukunäitus paisub kui lumepall!

Lembe Maria Sihvre

❖ Eesti Lapitöö Selts

Möödunud aasta kokkutuleku pidasime Tartus. Olime Antoniuse Gildi külalised ja võtsime osa Tartu linna päeva tähistamisest. Ülevaatenäitus oli ülikooli raamatukogus. Jaani kirikus näitasid oma lapikunsti meie Soome sõbrad ühendusest *Pisto-ryhmä*. Käisime Eesti Rahva Muuseumis, Ülenurme Põllumajandusmuuseumis ja Nukumuuseumis. Kokkutulek lõppes seltsi veterani Aina Kirsipuu võluvas maakodus. Tallinnas, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu galeriis toimus **näitus lapitehnikas seinatekstiiidest**. See näitus rändas pärast mööda Eestit.

2010. aastal saame kokku 5.-6. juunil Narvas.

Anni Kreem

❖ Erivajadusega käsitöömeistrid

Augusti esimesel nädalal (2.-6. aug.) toimub Eesti Puuetega Inimeste Kunstiühingu eestvedamisel **erivajadustega noorte kunsti- ja käsitöölaager Orissaares**. Juhendajad on professionaalsed maali- ja tekstiilkunstnikud. Soovi korral võtta ühendust Anneli Särega tel. 56 156 456, kusti2@hot.ee Oktoobris on Eesti Käsitöö Majas keskuse Juks keraamikute ja loovkudujate tööde näitus.

Anneli Säre

❖ Kangakudujad

Kangakudumise suvekool leiab seekord aset Velisel. Toimub kaks kursust kahel teemal: algõpetus ja sõbakirjade kudumine 1.-4. juuli ja 29. juuli-1. august ning suurräti kudumine ja topeltkangas 15.-18. juuli ja 12.-15. august.

53467366 Eva-Liisa Kriis eva@iidadesign.eu

❖ Pitsimeistrid

30. märtsist 17. aprillini oli Valga kultuuri-keskuses Pärnu pitsistuudio 10. aastapäeva tähistamiseks üles pandud uhke näitus ning toimus õppepäev - niplispitsi algkursus. Kohal olid kõik stuudio õpetajad.

Eeva Talts

❖ Siidimaalijad

26. märtsil toimus siidimaalijate alaliidu koosolek. Paika pandi tulevikuplaane. Mai-kuus on tulemas tutvustav kursus **Linase maalimine siidivärvidega**. Augustis toimuvad **suvepäevad** (koht täpsustamisel) ning septembris-oktoobris **tutvumisretk Palivere klaasikotta**.

Aita Rõemus

Kus käisime, mida nägime

See eriline saamide käsitöö....

Euroopa Rahvakunsti- ja Käsitööföderatsiooni seekordne aastakoosolek toimus veebruaris Põhja-Rootsis ja see oli ajastatud nii, et osalejatel oli võimalus osa saada ka traditsioonilisest talvelaadast Jokkmökis. Koosoleku peateema oli föderatsiooni uus põhikiri. Kauaaegsete juhtide Martin Stüssi ja Georg Kellneri lahkumine neli aastat tagasi tõi kaasa muudatused juhtimises ja vajaduse algdokumendid uuesti üle vaadata. Otsustada tuleb hulk põhimõttelisi küsimusi ja kaalumisel on olnud ka Euroopa Rahvakunsti- ja Käsitööföderatsiooni ning Põhjamaade Käsitööliidu ühendamine. Aruandlus on seni toimunud kolmeaastaste tsükli kaupa ja aastaks 2012 tuleb praegusel juhatusel esitada tegevusplaan lähiaastateks ning kinnitamiseks uus põhikiri. Kuna liikmesmaadel on väga erinev taust ja võimalused käsitöövaldkonna edendamiseks, siis on otsustamine üsna aeganõudev.

Et föderatsiooni aruandluskoosolek oli septembris, siis olid liikmesmaade ettekanded üldjuhul eesiseisvaid ettevõtmisi tutvustavad. Meie ettekanne keskendus käsitööaastale 2011 ja sama aasta novembris toimuvale konverentsile. Rootsi ja Slovakkia ühisprojekti raames esitleti traditsioonilist käsitööd tutvustavat näitust. Koopiad traditsioonilisest käsitööst olid tõelised meistritööd. Kohaliku käsitööga tutvumisel nägime, kui palju tehakse nii traditsioonilise käsitöö kui sellel põhineva uusloomingu edasikestmiseks. Ettevõtjate toetus on mitmed riiklikud abiprojektid.

Saamide käsitöölaad oli oma mõtmetelt tõesti võimas, õues kauplemist toetasid muuseumi ning kooli ruumides tegutsevad töötoad ja näitused. Rahvast oli uudistamas tõesti väga palju. Meie ettekujutuses oli see

eelkõige traditsioonilist käsitööd ja kohalikku miljööd pakkuv laad. Traditsioonilise saamide käsitöö kõrval pakuti aga ka kõike muud ja seda oli märgatavalt rohkem. Luust, pahast, metallist ja nahast käsitöö oli tõeliselt ilus ja õiglaselt kallis. Oleks tahtnud seda nautida kõigest odavast ja iga päev tarbitavast eraldi. Kahjuks jäid sel korral suuremad kaubad tegemata, kaasa ostsime söödavat: lapi leiba ja põhjapõdra liha. Mällu jäävad ka pildid ilusast lumisest loodusest ning lühikesest ja väga külmast pakasepäevast.

Rootsis käisid **Liivi Soova** ja **Liina Veskimägi-Iliste**

Milano kunsti- ja käsitöomes

Sattusime Euroopa ühele suuemale käsitöövaldkonna messile detsembrikuu teisel nädalavahetusel. See ei olnud parim valik, sest rahvast oli tasuta sissepääsuga messil lausa murdu ja nii oli liikumine ühest paviljonist teise kohati võimatu. Meie seitsmeliikmeline delegatsioon käis messiga tutvumas korraldajate kutsel. Eesti käsitööettevõtjaid on juba mitu aastat kutsutud osalema ja meie käsitööd tutvustama, müüma. Esimene mulje oli positiivne: kõike oli küll palju, aga tundus, et meie kaubagrupid mahuksid siia siiski ära. Järgmisel hetkel aga, pärast Euroopa paviljone teiste, kaugemate maade saalidesse jõudmist tekkis hirm ja ahastus - kui palju on maailmas asju ja kes neid kõike ostab. Kaupa oli tohutult palju ja hinnaklass Euroopaga võrreldes väga odav.

Nüüd, mitu kuud hiljem, on taas tekkinud tunne, et peaks ikka proovima. Kindlasti on nii suure messi puhul klientide soovid erinevad ning meie käitsi tehtud, traditsioonidele tuginev käsitöö peaks silma paistma ja oma kliente leidma. Traditsiooniline käitsi tehtud käsitöö

on luksus, mida meil veel osatakse ja millest taas lugu peetakse. Emotsionaalne, itaallastele suunatud müügikeskkond aitaks meie kaubal silma paista ja tagaks ka müügiedu.

Otsus osalemiseks tuleks teha kiiresti. Kas julgeme riskida?

Külas Pihkva käsitöömeistritel

Kuulumine Euroopa ja Põhjamaade käsitööühendustesse aitab meid hoida kursis seadsete ettevõtmistega ja korraldada ka ühistööd. Suhted Venemaa käsitööühendustega on erinevatel põhjustel väga pinnapealsed või puuduvad täiesti. Eelmise aasta Novgorodi sõidule järgnes seekord külaskäik Pihkvasse. Meie sõit sai teoks suuresti tänu nukumeister Tiia Metsa ja Pihkva peakonsuli Carl Eric Laante Reintammilt eeltööle. Külaskäik Pihkva käsitöömeistrite majja andis meile võimaluse tutvuda nii sealse traditsioonilise käsitöö kui ka käsitöövaldkonna juhtimisega. Suurepärase võimaluse oli osaleda tuntud käsitööõpetaja ja meistrikoja ja valmistada õnnelind selle piirkonna traditsioonilisest materjalist lugast. Külaskäigust meistrite juurde ja käsitööpoodides müügiloovalt jäi meelde eelkõige kaudis keraamika ja kasetohust punutised. Rahvuslikul ainesel tänapäevaseid tooteid oli veel vähe ja seetõttu on meistritel ka oma käsitööd kohalikele ostjatele raskem müüa. Meie esimesest käigust jäi maha mitmeid edaspidiseid koostöösoove. Juba oktoobris viime Pihkvasse käsitöönäituse, kus eksponeerime rahvuslikel ainetel tehtud tänapäevast toodangut. Seekord on algmaterjaliks lambavilli. Järgmise aasta alguses loodame näha Pihkva käsitöömeistrite loomingut näitusest rahvakunstigaleriis ja kohalikele meistriteid ootame osalema ka suures ehtekojas mardilaadal 2011.

Rahvariidemooduli arendusseminar

16. märtsil toimus ERMis TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku tekstiili õppekava rahvariidemooduli arendusseminar.

Seminar korraldati TÜ VKA rahvusliku käsitöö osakonna projekti „Pärandtehnoloogia rakenduskeskuse väljaarendamine (PÄRTEL)“ raames ja selle rahastajaks on Euroopa sotsiaalfondi meede *Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine* alameede *Kõrgkoolide ja ettevõtete koostöö*.

Alates 2008. aastast on Viljandi Kultuuriakadeemias rahvusliku tekstiili erialal võimalik spetsialiseeruda rahvarõivaste valmistajaks. Kuna see on esmakordne katse Eestis õpetada selle valdkonna spetsialiste kõrgkoolis, napib õppematerjale ja praktikabaase. Seminari eesmärgiks oligi kaardistada selle valdkonna kitsaskohad, arenguperspektiivid ja koostöövõimalused. Selleks kutsuti osale-

ma rahvarõivaste uurimise ja valmistamise tegevate asutuste ja ettevõtete esindajad. Seminari lõpus jõuti tõdemusele, et valdkonna arengu tagamiseks on kõige olulisem koostöö. Tähtsaimaks peeti kolme asutuse, Eesti Rahva Muuseumi, MTÜ Rahvarõivas ja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia käsikäes tegutsemist.

Projekti PÄRTEL raames on kavas olemasoleva rahvarõivavalmistaja spetsialiseerumismooduli korrastamine, õppematerjalide koostamine ja praktikate süsteemi käivitamine. Õppetöösse on võimalik kaasata eriala professionaale ja viia üliõpilased välispraktikale. Lisaks kavandame erinevate rahvarõivaalaste täiendkoolituskursuste väljatöötamist. Mooduli arendamist juhivad õppekavahoidjad Kristi Jõeeste ja ERKLi rahvarõiva alaliidu juht Anu Randmaa.

Seminaril tutvustati ka sama projekti raames uuest õppeaastast tekstiili õppekava juures käivituvat nahatööde spetsialiseeru-

mismoodulit, mille eestvedaja on Kristina Rajando. Moodul keskendub etnograafilistele nahatöötlemise ja õblemise võtetele ning nende rakendamisele tänapäeval. Projekti toel on võimalik õppematerjalide koostamine, praktikate süsteemi käivitamine, õppejõudude koolitamine ja välisõppejõudude kaasamine õppetöösse. Ka selle mooduli põhjal on peagi kavas pakkuda uusi täiendkoolituskursusi.

PÄRTELI projekti raames on tegemist viis aastat kestva mahuka projektiga, millel on mitmeid alaprojekte. Lisaks eespool toodule on kavas täiendada rahvusliku ehituse õppekava palkehitusinstruktoriga mooduliga ja luua kaks täiesti uut õppekava: rahvusliku metallitöö rakenduskõrghariduse õppekava ja pärandtehnoloogia magistriõppekava. Õppekavade koostamine on juba täies hoos ja need plaanitakse sisseastujatele avada 2011. aasta suvel.

Ave Matsin, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonna juhataja

Uue õppeaasta käsitöökursused

On juba traditsiooniks saanud, et käsitööliidu eestvedamisel korraldatakse erinevaid käsitöökursusi. Masu aeg on mõju avaldanud ka käsitööhuviliste rahakotile. 2009/2010 õppeaastal oli märgata, et osavõtuhuvi oli suurem lühemate ja odavamate kursuste vastu. Viimasel ajal õnneks tundub, et huvi hakkab jälle tõusma ning meil on hea meel, et ka eelolevat sügist alustame mitme uue kursuse ja juhendajaga.

Traditsiooniliste tehnikate austajatele pakume üle pika aja võimalust end täiendada **Haapsalu salli** kudumise alal. Juhendajaks on kutsutud Aime Edasi, kes tuleb kohale salli sünnilinnast Haapsalust.

Silmuskudumise vallas viib läbi meistriklasi „**Vatid, troid ja vamsad**” Riina Tomberg. Tema targal juhendamisel saab endale kavandada ja kududa kampsuni, mis on inspireeritud Lääne-Eesti saarte kampsunistest.

Algajatele **süstikpitsi** heegeldamise huvilistele on mõeldud kuuetunnine Ulve Kangro kursus. Lisaks silmuskudumisele ja heegeldamisele saab nüüd Carolin Freibergi käe all õppida kõige vanemat meetodit – **nõeltehnikat**. See arhailine puust või luust nõelaga nõelumisviis võimaldab valmistada väga tugevaid ja hargnematuid sukki-sokke, kindaid ja mütte.

Traditsioonilistest kursustest jätkame endiselt populaarse **telgedel kudumise algõppega** Hille Ahun-Vaarpuu juhendamisel. Natuke kogenumatele kudujatele pakume võimalust ennast täiendada uue kudumisõpetaja tekstiilidisainer Eva-Liisa Kriisi juures. Eva-Liisa on välja andnud kaks kudumisõpetuse DVD, millest üks käsitlebki **suurrätide kudumist**. Kursusel saab näha suurrätte, mida õpetaja on kogunud oma kodupaiga lähedalt Märjamaa ümbrusest ja Sillaotsa talumuseumist. Õpingute mõte ei ole kopeerida üks-üheselt vana, vaid otsitakse võimalusi ja inspiratsiooni, kuidas vanu mustreid ja tehnoloogiaid rakendada tänapäeva sisustustekstiilides.

Loogilise jätkuna saab Eva-Liisa juhendamisel ennast täiendada ka kursusel „**Vanast uus ehk uued kuued mööblile**”. Seal uuritakse, kuidas aidata lihtsate vahendite ja katete vahetamisega uuele elule vana mööblit. Tegu ei ole klassikalise restaureerimise õppega, vaid saab teadmisi, kuidas kodusel teel moodsasse interjööri sobilik tulemus saavutada.

Endiselt on populaarne viltimine. Nõudluse korral käivitame jälle mitmeid viltimiskursusi, millest uuemaks on Eve Tiidolepa löike- ja näpplõike tehnika kursus „**Ürgne jõud vildis**”.

Hea meel, et meie tööka kollektiiviga on ühinenud mitmeid uusi õpetajaid-meistreid.

Juba kevadel osutus populaarseks Eve Burmeistri **maalitud kalosside kursus**. Et paljud soovivad jäid osalejate nimekirjast välja, siis kordame sama asja sügisvihmade ajal. Evel on kavas veel teinegi kursus, kus saab end ette valmistada tulevaseks ehteastaks. See on rahvuslike motiividega **nõelvilidud ja tikitud sõlgede** valmistamise õpetus.

Puutööaasta eripakkumine on sügisene **tohutööde kursus**. Alustame lihtsamate asjade tegemisega. Näiteks nagu noatupp, marjakorjamise tuutu, kasetohust karbike, käevõru jms. pisemad esemed, mille valmistamise tra-

Jaan Keerdo tohutööd

ditsioon pärinebki just elulisest vajadusest kiirelt mõni tarvilik asi valmis saada. Tohutööd saab õppida Jaan Keerdo käe all. Jaan õpetab tulevasi käsitööõpetajaid Tallinna Ülikoolis, on mitmekülgne ja ka ise õpihümniline meister. Laiemalt tuntakse teda kui haabjameistrit ja lodjaehitajat. Aga puutöö pole mitte kõik, mida Jaan teha oskab. Sügisel kutsume huvilisi Keerdo punupaela töötuppa. Tema lähenemine temaatikale on küll traditsiooniline, kuid pisut teiselaadne, kui ollakse harjunud. Nimelt on selliste **käe- või sõbrapaelte punumine** iseloomulik tegevus nii hipidele, seljakotimatkaajatele, meremeestele kui ka igasugustele veiderdajatele, rännumeestele ja hulgustele, kes selle oskusega söögiraha lõppedes turistirahketes paikades lisa teenivad. Jaan on tehnikat tublisti täiendanud oma matkadel Lõuna-Ameerikasse. Ja seekord ei tee me paela käsitööklassi laua taga, vaid istumismattidega sisustatud stuudioruumis, kus punumisel on abiks oma isiklik suur varvas. Nii et küüned roosaks või varvassokid jalga!

Päris uueks teemaks koolituskeskuses on oma ihu eest hoolitsemine. Nimelt tuleb meile õpetama kauaaegne looduslike seepide ja kreemide valmistaja Inga Silm. Inga pole oma kaubamärgi *Sophie* hakanud arendama ärilistel kaalutlustel, vaid elulisest vajadusest valmistada oma perele lisaainetevaba ja puhast kosmeetikat, mis sobiks ka allergikutele. Kursusel saab valmistada **kehakreemi, ihukoorija ja näomaski** oma perele või kinkimiseks. Kõik vajalikud toorained ja info nende edaspidiseks hankimiseks saab kursuse raames. Olles ise käinud Inga koolitusel, võin kinnitada, et tegu on väga põneva ja aroomiteraapilise tegevusega, mille käigus saab ka palju üldisi tarkusi laiatarbekosmeetikas sisalduvatest ohtudest.

Aasta lõpetame jõuluhõnguliste meistridamistöö tubadega. Avaneb suurepärase võimalus end ja oma kingikotti täiendada ning meeolekult advendiaega veeta. Pühadeteema

raames pakume samuti Inga Silma õpituba, kus saab meisterdada endale luksusliku **vannikotikese, kätehooldussalvi ja väikese seebi**.

Et säästa kingipakenditele kuluvat raha, õpetab Ulve Kangro nutikalt ja **loovalt pakki** ning taaskasutama olemasolevaid materjale-pabereid. Ja juba traditsiooniks on saanud koos Ulvega **advendiküünla valmistamine**.

Lisaks käsitöökeskuses korraldatavatele statsionaarsetele kursustele pakume mitmeid suvekoolitusi ja üritusi väljaspool meie ruume.

Suvehooaja avame juunis traditsioonilise puutöö õppepäevadega Karuskosel.

Juulis algavad kangakudumise suvekooli üritused Velisel, mis soovijate rohkuse tõttu toimuvad mitu korda järjest kuni augustini. Suvepealinna Pärnus on õpetajate käsitöö ja kunsti alane täiendkoolitus Nooruse Majas. Juuli vahetub augustiks juba traditsiooniks saanud rahvarõiva suvekooliga Tõstamaal. Kui kõik kulgeb plaanipäraselt, siis vananaistesu-vele lähme vastu septembris Palupõhja looduskoolis toimuva pärandtehnoloogia tööpajaga.

Kõikide nende üritustega saate lähemalt tutvuda meie kodulehel www.folkart.ee rubriigi all koolitamise.

Kutseksamid 2010 kevadel

Järjekordne õppeaasta hakkab lõppema ja kutseõppeasutustes toimuvad lõpuksamid. Käsitööerialasid õpetavatel koolidel on saanud traditsiooniks lisaks koolilõpu eksamitele pakkuda oma õpilaste võimalust sooritada kutseksam käsitöömeistri kutsetunnistuse saamiseks.

Sel kevadel on eksamiks soovi avaldanud kolm kutsekooli ja üks kõrgkool.

Samuti taotlevad osakutse tunnistust mitu erivajadustega käsitöömeistri.

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku tekstiili osakonna lõpetajate kutseksam toimub 4. juunil.

Vana-Vigala Tehnika ja Teeninduskooli sepa kutseksam on 14. juunil.

Kuressaare ametikoolis on 15. juunil üheaegselt nii tekstiili- kui ka keraamika-eksamid.

Osakutse taotlevad 31. mail Astangu Kutserahvalduskeskuse Keskuse kasvandikud ja 15. aprillil tegid seda Tööpraktika keskuse Juks õpilased.

Rõõmustav, et käsitööd õpetavaid kutseõppeasutusi on juurde tulnud. Esimene lend Olustvere Maamajanduse ja Teeninduskooli rahvusliku tekstiili meistreid lõpetab 2010. aasta oktoobris. Käivitunud on läbirääkimised kooli ruumide eksamikeskuseks kvalifitseerimiseks. Perspektiivis soovivad kutseksamit sooritada ka sama õppeasutuse puutöömeistriks õppijad.

Liisa Tomasberg,
Kutsekomisjoni esimees

2010. AASTA KALENDER

Aeg	Sündmus	Koht	Kontakt
23.-24. aprill	XV käsitööpäevad Muhu- ja Saaremaal	Muhu ja Saaremaa	5163773 Tiina Jõgi
4.-15. mai	Konkursi eesti-oma-puu maakondlik ja käsitööga tööle II näitus	Rakvere galerii	5143795 Kesrti Loite
5.-15. mai	XVII Seto pitsi päevad	Seto Talumuuseum	56566898
8. mai	Näitus ja (M)ELU MESS - kevadlaat	Rapla	51289 31 Ivi Sark
15. mai	Kevadlaat Mikitamäel	Mikitamäe vallamaja	53420676 aida@mikita.edu.ee
26. mai - 11. juuni	Konkursi eesti-oma-puu võidutööde näitus	Eesti Käsitöö Maja Tallinn	5041943 Liisa Tomasberg info@folkart.ee
29. mai	UMA PIDO Intsikurmus (võrokeelne laulupidu) ja suur käsitöölaat Põlva linna staadionil	Põlva	www.umapido.ee
11. - 13. juuni	II puutööpäevad Karuskosel	Sandra küla	5041943 Liisa Tomasberg info@folkart.ee
12.-13. juuni	Rakvere linnapäevad- Pika tänava käsitöölaat	Rakvere	3242714, 5029857 Silva Rannaste
18. juuni	Avinurme Puiduaidade avamine	Avinurme	5275762 eveli@strauss.ee
18.-20. juuni	Rahvakunsti laat (sh. laste käsitöölaat 19. juunil)	Tallinna raekoja plats	5187812 info@folkart.ee
19.-20. juuni	Vastseliina maarahva laat	Vastseliina	785 1139, 509 630 vastseliina.laat@mail.ee
24. juuni	VANA AJA PÄEV	Vastseliina piiskoplinnus	509 6301 Ivar Traagel
24. - 27. juuni	Rahvusvahelised hansapäevad	Pärnu	2010@parnu2010.eu
24. - 27. juuni	Näitus 10 aastat Pärnu Pitsistuudiot	Pärnu Kuninga Tänav Põhikool	56453401 Eeva Talts
3. juuli	XVI lossipäeva käsitöölaat	Põltsamaa lossihoov	5513147 Katre Arula
6.-9. juuli	VII kangakudujate päevad: suurrätt	Sõrandu	www.sorandu.org
8. - 11. juuli	Keskaja päevad	Tallinna vanalinn	5187812 info@folkart.ee
10. juuli	V Harjumaa käsitööpäevad	Neeme küla, Jõelähtme vald	5252220 Erge Loorits
12.-16. juuli	Käsitöö- ja kunstipetuse suvekursus	Pärnu Rahvaulikool	56650006
16.-17. juuli	Hiidlaste käsitöö näitusmüük	Tuuru maja, Kärkla	5244820 Margit Kääramees
17. juuli	Käsitöö- ja omatoodangu laat	Vabriku väljak, Kärkla	5244820 Margit Kääramees
29. juuli-1. aug.	VII rahvarõivalaager	Tõstamaa	5668228 Anu Randmaa
1. august	Otepää XIV rahvakunsti- ja käsitööpäev	Otepää	53326679 Riina Aader
6. - 8. august	Portselanipäevad	Nooruse Maja, Pärnu	56650006
7. august	XVII Seto Kuningriigi päevad	Mikitamäe vald	53420676 aida@mikita.edu.ee
13.-14. august	Pärnu gildipäevad	Pärnu	www.maarjamagdalenagild.ee
14. august	Rukkimaarjapäeva laat	Sangaste	56466720 Marge Tadolder
22. august	Haapsalu salli päev	Haapsalu	56158119 Marju Heldema
28. august	Lüübnitsa sibula- ja kalalaat	Lüübnitsa	53420676 aida@mikita.edu.ee
25. september	Mihklilaat	Valga	56466720 Marge Tadolder
9. oktoober	III käsitööettevõtjate foorum	Haapsalu	56 158 119 Marju Heldema
28. oktoober	Lindora laat	Võru- ja Seromaa piiril	509 6301 Ivar Traagel
11.-13. november	XIV mardilaat	Saku Suurhall, Tallinn	5187812 info@folkart.ee
11. detsember	XII jõululaat	Põltsamaa kultuurikeskus	5513147 Katre Arula
17. detsember	IX käsitöömeistrite jõululaat	Rapla	5128931 Ivi Sark
17. - 18. detsember	Viljandi kodukäsitöö mess	Viljandi kultuurimaja	5290617 Leida Mägi
17.-18. detsember	Jõululaat	Kärkla kultuurikeskus	5244820 Margit Kääramees
19. detsember	Talvepealinna laat	Otepää	56466720 Marge Tadolder

Toetajaliikmed

Kui soovite astuda meie toetajaliikmeks siis palume kontakteeruda info@folkart.ee

Käsitöö

Kodukäsitöö OÜ
Rahvuslik käsitöö, rahvarõivad
6314076 info@crafts.ee
www.crafts.ee

Viru Käsitöö Salong

Rahvuslik käsitöö, rahvarõivad
3241587 viru.kasitoo@mail.ee
www.aale.ee

Tekstiil

Elotroi OÜ

villasest ja linasest tooted
5065672 elo@elotroi.ee
http://www.elotroi.ee

Kango Tekstiil OÜ

kangastelgedel kootud tekstiilid
5061023 elo@elotroi.ee
http://www.kangotekstiil.ee

Liliina OÜ

linasest kodutekstiilid
5041420 liliina@liliina.ee
http://www.liliina.ee

Vestra EX OÜ

linasest tooted 5134587
vestraex@hotmail.com
http://www.vestra.ee

Võrumaa Ukkuharu

naturaalselt linasest käsitööesemed 7821949, 5659111
www.zone.ee/voruuukuharu

Kudumid

Lõnga-Liisu OÜ

kudumid
5121214 lylle@longaliisu.ee
www.longaliisu.ee

Marimirt OÜ

silms- ja masinkudumid
4733460 marimirt@hotmail.com
www.handicrafts.ee

Mirelle Käsitöö OÜ

kudumid 5229798
mirellekasitoo@hotmail.com
www.zone.ee/mirellekasitoo

Ruut ja Triip OÜ

rahvuslikud kudumid
5111678 ruutjatriip@hotmail.com

Vilt

Külliki Nõu FIE

vilditud tooted
5062657 woolhats@hotmail.com
www.hot.ee/woolhats

Piibe OÜ

vilditud tooted ja keraamika
55655130 eve@piibe.eu
www.piibe.eu

Riina Maitus

vilditud tooted
56655513 riinaylo@hotmail.com

Vildiarendus-keskus MTÜ

vilditud tooted
5041943
ltomasberg@yahoo.com

Vildiveski OÜ

vilditud tooted
56674671 liina@feltmill.ee
www.feltmill.ee

Siid

Aita Rõemus

siidimaal 55659288
aitaroomus@gmail.com

Elle Pihho

siid ja portselan
51938730
elle.pihho@hotmail.com

Maria Jürimäe FIE

siidimaal 58049739
maria@singingscarves.com
www.hot.ee/siidimaalid

Lapitehnika

Ülle Ehrpais

lapitööd
5131219
ehrpais.net@neti.ee

Mänguasjad

Eesti Nukuehitus OÜ

mänguasjad
6313510 info@nukuehitus.ee
www.nukuehitus.ee

Tiia Mets FIE

keskaegsed nukud, kangast ehted 5520348
tiiamets@tsunft.com
www.tsunft.com

Wärkstuba OÜ

mänguasjad, rahvarõivad
5137839 info@etnotuba.ee
http://www.etnotuba.ee

Setu pits

Hidante OÜ

setu pits
5534051
ulvekangro@gmail.com

Puit ja punutised

Artwood OÜ

kadaka suveniirid
5102102 artwood@artwood.ee
www.artwood.ee

Henry Pähn FIE

kadaka puust tooted
5076647 henry.pahn@mail.ee
www.hot.ee/haapsalukadakas

Krista Liiv FIE

looduslik materjalist dekoratiivesemed 5178968

Liimeister OÜ

puutöö, lambakujulised pingid ja lastekiiged 56645028
kaasen@hotmail.com
www.kaasen.ee

Rein Kiviorg FIE

puidust mänguasjad
5205284

Klaas

Hansaklaas OÜ

vitraaz, klaas
5026053 kullylle@hotmail.com
www.vitraaz.ee

Sepis ja metall

J.T:Castra OÜ

valutehnikas metallmeened ja väikeesemed 53439613

Sepikoda OÜ

sepis
5098948 aira@sepikoda.ee
www.sepikoda.ee

Nahk

Manlund OÜ

nahast tooted
5036351
manlund@nahakoda.ee
www.nahakoda.ee

Seep

Virve Eviste FIE

kärsi valmistatud seep
56486514
virveeviste@hotmail.com

Mahetoodang

Tsuburka mahetootmistalu

mesindustooted, kreemid, vahad
5141946

PAIKKONDADE SELTSID JA ÜHENDUSED ning KÄSITÖÖ INFOPUNKTID (INFO)

Ida-Virumaa

Ida-Virumaa Käsitööselts, Anne Uttendorf 55 47 273, anneuttendorf@hotmail.ee

Narva Klubi Käsitöö, Olga Kublitskaja 55 31 658, olgalace@hotmail.ee
INFO Jõhvi Seltsimaja, Kooli 2 Jõhvi, Anne Uttendorf 55 47 273

Jõgevamaa

Põltsamaa Käsiteokoda, Katre Arula 5513147, katre.arula@mail.ee
Põltsamaa Käsitööselts, Anne Ütt 55 612 312, anneytt@hotmail.ee

Järvamaa

MTÜ Kesk-Eesti Käsitööselts, Imbi Karu 56 956 639, imbi.karu@mail.ee
Huviselts Põimik, Ruta Esilas 38 79 286, 56 207 145

Läänemaa

Läänemaa Käsitöölaliste Ühendus, Marju Heldema 56 158 119, marju.heldema@hkhk.edu.ee

Haapsalu Käsitööselts, Aime Edasi 51 981 965

INFO Haapsalu Kutsehariduskeskus, Ehitajate tee 3 Uuemõisa, Marju Heldema 56 158 119

Lääne-Virumaa

Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts, Kersti Loite 32 41 587, kersti.loite@mail.ee
Jäneda Käsitöökeskus, Luule Nurga, Elo Kallas 50 65 672, loome@hotmail.ee
INFO Viru Käsitöö Salong, Pikk 16 Rakvere, Kersti Loite 32 41 587

Põlvamaa

Põlva Käsitööklubi, Asta Tagel 79 95 338, astatagel@hotmail.ee
Räpina Käsitööokoda, Astrid Narusk 79 62 694, vhy@hotmail.ee
INFO Ulve Kangro meistrikoda, Vöhandu 10 Räpina. Ulve Kangro 5534051, ulvekangro@gmail.com

Pärnumaa

MTÜ Maarja-Magdaleena Gild, Herdis Elmend 5536321, herdiselmend@hotmail.com
www.maarjamagdaleenagild.ee
Pärnumaa Rahvakunsti- ja Käsitöökeskus, Eeva Talts 56 453401, eeva.talts@mail.ee

Raplamaa

Raplamaa Seltsing "Süstik", Ivi Sark 48 69 281, 51 28 931 ivi.sark@mail.ee

Tallinn ja Harjumaa

Harjumaa ja Tallinna Keskseelts, Erge Loorits 52 52220, erge@kose.ee
Tallinna Käsitöökeskus, Liina Veskimägi-Iliste 56 674 671, liina@folkart.ee
Rahvakunsti Klubi, Mare Sihvre 56 200 843, maresihvre@hotmail.ee
MTÜ Etno Tuba, Margit Sondberg 55 24 216 margit.sondberg@mail.ee
INFO Eesti Käsitöö Maja, Pikk 22 Tallinn, Silja Nõu 6314076, silja@folkart.ee
INFO Tallinna Rahvaülikool, Estonia pst 5a Tallinn, Kaja Leedjärv, info@kultuur.ee

Tartumaa

Tartumaa Käsitöö Keskseelts, Maire Henno 55628457, maireh@yle.edu.ee
Tartu Käsitööklubi, Tiina Konsen 53 478 479, tiina.konsen@raad.tartu.ee
INFO Eesti Rahva Muuseum. J. Kuperjanovi 9 Tartu, Virve Tuubel 56204979, virve@erm.ee

Valgamaa

Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskseelts, Marge Tadolder 56 466 720, annmlt@hotmail.ee
INFO Anni Butiik, Pühajärve tee 2 Otepää, Marge Tadolder 56466720, annmlt@hotmail.ee
INFO Käsitöökelder, Kesk 9 Valga, Mai Norman 55915446

Viljandimaa

Viljandimaa Rahvakunstiühing, Leida Mägi 43 33 850, rahvakunst@hotmail.ee

Võrumaa

MTÜ Aila Näpustuudio, Aila Kikas 78 28 048
MTÜ Näputüüselts, Marika Sepp 51928199, naputy@gmail.com

Saared

Hiiumaa käsitööselts, Margit Kääramees 52 44 820, margit@emmasti.hiiumaa.ee
Kihnu käsitöö, Mare Mätas 50 71 453 kultuuriruum@kihnu.ee
Muhu Käsitööselts "Oad ja Eed", Tiina Jõgi 5163773, tiina.jogi.003@mail.ee
Saaremaa käsitööühendus MTÜ Kadakmari, Imbi Padar 508 9682, imbi.padar@kuressaare.ee
Vormsi Käsitööselts, Kristina Rajando 56 616 395, kristina.rajando@mail.ee

Setomaa

MTÜ Seto Käsitöö Kogo, Sigre Andreson 50 71 029, sigre@setomaa.ee

KOOSTÖÖPARTNERID

Eesti Kunstiakadeemia, Vilve Unt 6267318 www.artun.ee
Eesti Käsitööpetajate Selts AITA, Kristi Teder 5263156
Eesti Muuseumi Ühing, Virve Tuubel 5620 4979 www.emy.kul.ee
Eesti Põllumajandusmuuseum, Ruth Metsallik 7 412 596 http://epm.ee
Eesti Rahva Muuseum, Virve Tuubel 7421311 www.erm.ee
Eesti Tööõpetuseõpetajate Selts, Tõnu Tammar 56499136
Eesti Vabariidusliit, Maire Sander 6776293 www.vabariidus.ee
Eesti Vabaõhumuuseum, Dagmar Ingi 6 549 117 www.evm.ee
Heimtali Muuseum, Merle Puusepp 43 98 126
Hiiumaa Muuseum, Helgi Põllo 46 32 091 www.muuseum.hiiumaa.ee
Kutsevalifikatsioon SA Kutsekoda, Mare Johandi 679 1710 www.kutsekoda.ee
Kääriku talu, Anu Raud 43 98 286
Maatra Talurahvamuseum, Tiia-Helle Schmitte 484 4199 www.mahtramuuseum.ee
Obinitsa Seto Muuseumitarõ, Sigre Anderson 78 54 190, 50 710 29 www.obinitsamuuseum.ee
Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskus, Aino Arro 6 009 291 www.rahvakultuur.ee
Setu Talumuuseum, Laine Lõvi 79 64 678 www.hot.ee/setomuuseum
Tallinna Rahvaülikool, Kaja Leedjärv 6 604 886 www.kultuur.ee
Tallinna Ülikool, Ene Lind 6409439 www.tlu.ee
Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, Ave Matsin 43 55 232 www.kultuur.edu.ee

ERKL liikmelisus

Eesti Folkloorinõukogu
Eesti Vabariidusliit
Eesti Väike ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon EVEA
Euroopa Rahvakunsti ja Käsitöö Föderatsioon (alates 1994)
Põhjamaade Käsitööliit (alates 1995)

JUHATUS

Liivi Soova (esimees), Ulve Kangro, Kersti Loite, Ave Matsin, Kristina Rajando, Anu Randmaa, Lembe Maria Sihvre, Eeva Talts, Virve Tuubel, Liina Veskimägi-Iliste

ERKL toimkond

Liisa Tomasberg tegevjuht
Leen Jõesoo arendusjuht
Liina Veskimägi-Iliste projektijuht

Pakume uuemaid raamatuid

Vaike Reemann (2009) *Kiri, muster, ornament*
Igor Tõnurist (2009, kordustrükk) *Rahvarõivakandja abiline*
Eesti-oma-kiri (2009) konkursi kataloog
Neid ja meie teisi raamatuid saab osta Tallinna Rahvaülikoolist
Estonia pst. 5a ja
Eesti Käsitöö Majast Pikk tn 22.
Täpsem info www.folkart.ee, info@folkart.ee,

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Pikk 22, 10133 Tallinn
Tel.: +372 660 4772, +372 518 7812 Faks: +372 631 4075
E-post: info@folkart.ee, www.folkart.ee
Toimetaja Maie Leetoja
Trükk Vali Press OÜ
Tiraaž 2000